

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตนมและผลิตภัณฑ์
ภายหลังการเปิดตลาดตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก

The Study on the Change in Production Structure of Dairy and Dairy Products
After Thailand entered Market Trade Liberalization bound to the WTO Agreements

นางสาวยุภา ชูคำ นางวรางคณา ไตรส

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตนมและผลิตภัณฑ์ของไทย ภายหลังการเปิดตลาดตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2549 ถึง 30 กันยายน 2550 โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนมทั่วประเทศ ตั้งแต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 310 ราย ศูนย์รวมนม จำนวน 117 ศูนย์ และโรงงานแปรรูป จำนวน 42 โรง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ หรือ SPSS for Windows การอภิปรายผลการศึกษาใช้ค่าสถิติ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่า จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพิ่มขึ้นจาก 17,190 ฟาร์ม ในปี 2537 เป็น 20,907 ฟาร์ม ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.62 จำนวนโคนมเฉลี่ยต่อฟาร์มมีขนาดเพิ่มขึ้น คือ จาก 15.09 ตัวต่อฟาร์ม ในปี 2537 เป็น 34.41 ตัวต่อฟาร์มในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 128.03 ในขณะที่จำนวนแม่โคนมเฉลี่ยต่อฟาร์มก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน คือจากเดิม 8.41 ตัวต่อฟาร์ม ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 18.66 ตัวต่อฟาร์ม ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 121.88 สำหรับอัตราการให้นมเฉลี่ยต่อตัวพบว่า เพิ่มขึ้นจาก 6.73 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในปี 2537 เป็น 10.65 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.25 และเพื่อทำให้การจัดการฟาร์มและการผลิตนํ้านมเป็นระบบที่ควบคุมคุณภาพได้ ในปี 2542 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศเรื่อง มาตรฐานฟาร์มโคนมและการผลิตนํ้านมดิบของประเทศไทย โดยมีการวางแนวทางการปฏิบัติและการควบคุมดูแลภายในฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม การผลิต การเก็บรักษาและการขนส่งนํ้านมดิบ ตั้งแต่ปี 2543-2549 มีฟาร์มโคนมที่ผ่านมาตรฐานแล้ว จำนวน 3,619 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.31 ของฟาร์มโคนมทั้งหมด

จำนวนศูนย์รวมนมเพิ่มขึ้นจาก 52 แห่ง ในปี 2537 เป็น 173 แห่ง ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 232.69 โดยแยกเป็นศูนย์รวมนมของสหกรณ์โคนม จำนวน 113 สหกรณ์ และศูนย์รวมนมเอกชน จำนวน 60 ศูนย์ หลังจากการเปิดตลาดเสรีตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2538 ทำให้

ศูนย์รวมนมมีการปรับตัว ปรับระบบการผลิตและควบคุมคุณภาพให้เข้มงวดยิ่งขึ้น ในปี 2547 ได้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต(GMP) ของศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ และกรมปศุสัตว์ได้ทำการประเมิน GMP ของ

ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบในภาพรวมพบว่ามีคะแนนประเมินเฉลี่ยร้อยละ 50.61 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ประเมินเบื้องต้นที่กำหนดว่าศูนย์รวมนมต้องมีระดับคะแนนประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 การประเมินมาตรฐานศูนย์รวมนมเป็น มาตราการหนึ่งที่ประกันคุณภาพนํ้านมดิบจากเกษตรกร นอกจากนี้ ศูนย์รวมและผู้ประกอบการแปรรูปได้จัดทำกรบันทึกข้อตกลงการรับซื้อนํ้านมดิบ ล่วงหน้า (MOU) ระยะเวลาการทำข้อตกลงปีต่อปี มีการระบุปริมาณรับซื้อต่อวันเป็นค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปีและระบุเงื่อนไขสิทธิ์ ประโยชน์ที่โรงงานแปรรูปจะได้รับเป็นสัดส่วนจากปริมาณการรับซื้อนํ้านมดิบ สำหรับการนำเข้ามาผสมขาดมันเนยและการจำหน่ายนม

ผู้ประกอบการแปรรูปรายใหญ่เพิ่มขึ้นจาก 7 ราย ในปี 2537 เป็น 11 ราย ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.43 เช่นเดียวกับที่สหกรณ์โคนมที่มีโรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้นจาก 12 รายในปี 2537 เป็น 14 รายในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.67 ในขณะที่สถาบันการศึกษามีโรงงานแปรรูปลดลงจาก 53 แห่ง ในปี 2537 เหลือเพียง 18 แห่ง ในปี 2549 หรือลดลงร้อยละ 66.04

ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มและปริมาณการนำเข้ามาผสมของ โรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้นกล่าวคือ ปริมาณการใช้นํ้านมดิบของโรงงานมีจำนวน 275,677 ตันในปี 2536 และเพิ่มขึ้นเป็น 308,058 ตัน ในปี 2537 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.75 โดยในช่วงปี 2536-2537 ปริมาณการใช้นํ้านมดิบของโรงงานแปรรูปมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.55 ต่อปี โดยปริมาณการใช้นํ้านมดิบเฉลี่ยปีละ 291,863 ตัน ต่อมาหลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกWTO ในปี 2538 ปริมาณการใช้นํ้านมดิบของโรงงานแปรรูปมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.67 ต่อปี โดยมีปริมาณการใช้เฉลี่ยปีละ 563,207 ตัน ซึ่งสูงกว่าปริมาณการใช้นํ้านมดิบเฉลี่ยก่อนที่ไทยจะเข้าเป็นสมาชิก ถึงร้อยละ 92.97

สำหรับปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่ม พบว่า ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มในช่วงก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก WTO (ในช่วงปี 2530-2537) มีปริมาณการผลิตเฉลี่ยปีละ 243,830 ตัน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14.81 ต่อปี และหลังจากที่เข้าเป็นสมาชิก WTO (ในช่วงปี 2538-2549) ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มเฉลี่ยปีละ 647,764.67 ตัน ซึ่งสูงกว่าปริมาณการผลิตเฉลี่ยก่อนที่ไทยจะเข้าเป็นสมาชิก ถึงร้อยละ 165.66 โดยมีอัตราการขยายตัวของการผลิตนมพร้อมดื่มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.03 ต่อปี

ส่วนปริมาณการนำเข้ามาผสมขาดมันเนย พบว่า อัตราการขยายตัวของการนำเข้ามาผสมขาดมันเนยในช่วง ปี 2538-2549 มีอัตราการขยายตัวลดลงเฉลี่ยปีละ 1.49 ซึ่งแตกต่างจากในช่วง 2530-2537 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่ไทยเข้าเป็นสมาชิก WTO ที่มีอัตราการขยายตัวของการนำเข้ามาผสมขาดมันเนยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 7.73 โดยการนำเข้ามาผสมขาดมันเนยในช่วงปี 2530-2537 มีปริมาณการนำเข้าเฉลี่ยปีละ 50,393.13 ตัน ซึ่งต่ำกว่าในช่วงหลังการเข้าเป็นสมาชิก WTO (ในช่วง 2538-2549) ที่มีปริมาณการนำเข้าเฉลี่ยปีละ 66,138.00 ตัน

คำสำคัญ : โครงสร้างการผลิตนม, โครงสร้างผลิตภัณฑ์นม

เขียนโดย Administrator

วันจันทร์ที่ 12 มีนาคม 2012 เวลา 11:19 น. -

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์